

REGATUL UNIT AL MARII BRITANII ȘI IRLANDEI DE NORD

UNIVERSITATEA OXFORD

Oana UȚĂ

Realizarea proiectului de înființare a unui lectorat de limba română la Universitatea din Oxford s-a datorat efortului concertat al Institutului Limbii Române, al Ambasadei Române în Regatul Unit, reprezentată de ES dr. Ion Jinga și al profesorului Martin Maiden, din partea universității partenere.

Deschiderea oficială a Lectoratului de Limba Română a avut loc pe 29 octombrie 2012, în prezența ES dr. Ion Jinga, Ambasadorul României la Londra, a profesorilor Martin Maiden (Directorul Centrului de Limbi Române), Brian Ward-Perkins (Departamentului de Științe Umaniste al Universității Oxford), Stephen Parkinson (Facultatea de Lingvistică, Filologie și Fonetică), precum și a numeroși reprezentanți ai mediului academic din Oxford, printre care s-au numărat și cercetători români.

Acesta este primul lectorat de limba română finanțat de către statul român în Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord. Lectoratul funcționează în baza Protocolului de Cooperare interinstituțională semnat între Institutul Limbii Române și Universitatea din Oxford.

Lectoratul de Limba Română a fost încadrat chiar de la început în structura Facultății de Lingvistică, Filologie și Fonetică (*Faculty of Linguistics, Philology and Phonetics*) de la Universitatea din Oxford și beneficiază de sprijinul constant al profesorului Martin Maiden. Profesor de romanistică, fellow la Trinity College, membru al Academiei Britanice, Martin Maiden are meritul nu numai de a fi participat activ la înființarea lectoratului, ci și de a se implica în funcționarea acestuia, sprijinind acțiunile de promovare a limbii române, de a susține și de a organiza conferințe consacrate limbii române, de a pregăti cursuri de istoria limbii și de dialectologie nord- și sud-dunăreană. De asemenea, ar trebui menționate cărțile, capitolele și zecile de articole despre probleme de morfologie, în care datele provenind din limba română sunt plasate în context romanic sau sunt aduse pentru prima dată în atenția publicului. Pentru rolul avut în deschiderea Lectoratului de Limbă Română din cadrul Universității din Oxford, precum și pentru dezvoltarea legăturilor academice româno-britanice și promovarea imaginii României în lume, profesorul Martin Maiden a fost decorat în 2014 cu Ordinul Național *Serviciul Credincios* în grad de Comandor de către Președinția României.

În termeni generali, apartenența la structurile Facultății de Lingvistică, Filologie și Fonetice a avut multiple implicații în desfășurarea activității didactice și în evoluția lectoratului, constând în:

- descentralizarea la nivel decizional și sistemul deschis, care implică libertatea de a elabora un parcurs didactic personalizat (și adaptat la studiul limbii române), parteneriatul lectorului cu membrii comunității academice, ale căror sfaturi și sugestii pot contribui la îmbunătățirea acestui parcurs, și posibilitatea de integrare în mediul academic;

- orientarea spre rezultate și încurajarea inovației în predarea limbilor străine, ceea ce oferă lectorului posibilitatea de a propune o programă modernă, orientată spre achiziționarea abilităților multiple de comunicare în contextul culturii române, de a înnoi anual oferta academică, de a utiliza instrumente moderne de învățare pentru studenți, cu posibilități de autoformare/e-learning;

- axarea programatică a demersului educațional pe nevoile studenților, ceea ce îi oferă lectorului posibilitatea de a elabora o programă modulară și personalizată, care permite parcurgerea sa în funcție de ritmul propriu și de interesele fiecărei grupe de cursanți.

Pentru domeniul de licență, politica lingvistică promovată de Facultatea de Lingvistică, Filologie și Fonetice se fundamentează pe respectarea și încurajarea diversității lingvistice și prevede ca limba română să fie inclusă în oferta de studiu și certificare ca L3, fiindu-i alocat un procent de 10% din numărul total de credite. Această particularitate a politicii lingvistice a impus ca programul de studiu să fie personalizat într-un dublu sens: acesta a fost conceput pe 3 niveluri (începători/ medii/ avansați), cu multiple grupe (A1.1, A1.2, A2.1, A2.2 etc.) și a prezentat 2 parcursuri, unul standard (cuprinzând 6 trimestre), pentru care sunt prevăzute 48 de cursuri practice, 8 cursuri de istoria limbii/ dialectologie și un număr variabil de tutoriale și unul intensiv (de minimum 3 trimestre), pentru care sunt prevăzute minimum 34 de cursuri practice, 8 cursuri de istoria limbii și un număr dublu de tutoriale față de parcursul standard.

Pentru licență, limba română face parte din pachetul educațional al opționalelor circumscrise ariei lingvistice, pentru care este prevăzut examenul „Paper XII. Structure and History of the Romanian Language”. Această încadrare a limbii române are două implicații: pe de o parte, lectoratul oferă un program de studii strict circumscris domeniului „Filologie – Limba română”, iar, pe de alta, se acordă atenție formării și dezvoltării nu numai a competențelor de comunicare orală și scrisă la nivelul standard al limbii literare, ci și a celor de comunicare academică de profil și de recunoaștere a diferențelor de registru și a variațiilor stilistice și sociolingvistice ale limbii române. La acestea se adaugă competențele comunicative (argumentarea unui punct de vedere, însușirea strategiilor de politețe etc.). Accentul va fi pus nu numai pe uzul limbii, ci și pe elemente teoretice de structură lingvistică, implicând cunoașterea metalimbajului lingvistic, a evoluției diacronice, diatopice, diastratice a limbii.

Cursul de limba română are o structură modulară, tripartită. Acesta cuprinde un modul consacrat înțelegerii unui document audio / text scris, un alt modul este adaptat pentru prezentarea/ dezbateră din perspectivă diacronică și contrastivă a problemelor de fonetică, morfologie și sintaxă, iar cel de-al treilea are în vedere discutarea elementelor de *realia* (urmărindu-se fixarea unor structuri gramaticale și lexicale printr-o abordare pragmatică și socio-culturală). Parcursul didactic propus integrează componente pragmlingvistice, culturale și conversaționale.

Pe lângă aceste cursuri, dezvoltarea lectoratului s-a produs pe două direcții: pe de o parte, a fost acceptat ca ofertă educațională cursul practic de limba română pentru studenții care provin de la specializări din afara domeniului lingvistic, iar, pe de alta, a fost susținut cursul de traduceri și traductologie, care a vizat atât aspecte teoretice, generale, cât și probleme specifice traducerilor în și din română.

Lectoratul de Limba Română este încadrat în tipul lectoratelor de cercetare. Afilierea lectorului la centrul de cercetare *Oxford Research Centre for Romance Linguistics* impune atât adaptarea activității de cercetare la cerințele acestui centru, cât și participarea la conferințele organizate în cadrul Seminarului de Lingvistică Romanică și la cursurile de lingvistică romanică. Această particularitate implică o dublă evaluare a lectorului de către universitatea străină parteneră, nu numai la nivelul activității didactice, dar și la acela al activității de cercetare. Pentru a răspunde criteriilor de evaluare, lectorul participă la congrese și colocvii internaționale, precum și la proiecte de cercetare internaționale, redactează capitole, studii și articole privind diverse probleme de istorie a limbii române, oferă colegilor din mediul academic date corecte și relevante asupra limbii române. În plus, poate oferi consultanță pentru Oxford University Press în probleme care țin de istoria și structura limbii române.

De asemenea, lectoratul colaborează cu University College London (UCL), School of Slavonic & East European Studies (SSEES) în vederea îndeplinirii misiunii de promovarea a

limbii române. Lectorul de limba română de la Oxford participă ca examinator extern la testarea cunoștințelor de limba română în cadrul examenului susținut la SSEES.

Oana Uță Bărbulescu este lectorul care a asigurat – din 2012 – predarea limbii române în cadrul Universității din Oxford. Conferențiar la Departamentul de Lingvistică al Facultății de Litere din București, Oana Uță Bărbulescu deține un doctorat în Filologie (2009), iar între 2011-2013 a urmat un stagiul postdoctoral la Academia Română. Preocupările sale științifice acoperă o arie cuprinzând istoria limbii și istoria limbii literare, semantica cognitivă, traductologia și pragmatica istorică. Printre lucrări pot fi amintite *Dimitrie Cantemir – Latinis litteris operam navare: despre traducerea surselor latine și integrarea lor în Istoria ieroglifică* (București, 2011) and *HIC sunt ... monstri: creaturi fantastice și reprezentările lor în textele românești din epoca veche (secolele al XVI-lea - al XVIII-lea)* (București, 2013), precum și capitolele publicate la Oxford University Press („Causal adjuncts / disjuncts”; „Comitative and instrumental adjuncts” și „Substitutive adjuncts”, în volumul editat de Gabriela Pană Dindelegan și Martin Maiden, *The Syntax of Old Romanian*) sau la Routledge (împreună cu Graham Mallinson, „Romanian”, în volumul editat de Bernard Comrie, *The World's Major Languages*).

Începând din septembrie 2018, lectorul de limba română participă, alături de profesorul Martin Maiden, directorul grantului, și Adina Brădeanu, la proiectul *ISTROX: the Istro-Romanian Language and the Oxford University Hurren Donation*, finanțat de Universitatea din Oxford, (John Fell Fund) pe o perioadă cuprinsă între 2018 și 2020. Proiectul are un dublu obiectiv: pe de o parte, recuperarea documentelor care provin din donația Hurren, 8 caiete de însemnări și chestionare în italiană și croată, aproape 35 de ore de înregistrări (cu informatorii din timpul anchetelor efectuate în anii 1966-1967), iar pe de alta, construirea unui website, accesibil atât specialiștilor, cât și publicului larg și vorbitorilor acestui dialect. Website-ul va prezenta două niveluri, unul static, în care pot fi accesate textele (teza de doctorat, gramatica), fișierele audio înregistrate de Hurren (segmentarea elementelor considerate relevante din punct de vedere lingvistic), bibliografia consacrată istoromânei (adusă la zi), prezentarea comunității istoromâne (evoluția acesteia în ultimii 50 de ani) și unul interactiv, bazat pe crowdsourcing, prin participarea specialiștilor, cercetătorilor și a vorbitorilor istoromâni.

Pentru anii următori, la nivelul activității didactice, lectoratul își propune să înnoiască oferta educațională prin introducerea de cursuri pentru studenții din alte domenii decât cele filologice. În plus, pornind de la materialele elaborate până în prezent, în cadrul lectoratului se poate redacta (poate într-o echipă internațională) o gramatică pentru studenții străini, care să reflecte o perspectivă comparativă asupra trăsăturilor lingvistice și una pragmatică, de folosire a acestora în diferite situații de comunicare.

La nivelul activității administrative, lectoratul se va axa pe diversificarea relației instituționale dintre universitățile românești și Oxford atât prin creșterea mobilității studențești (Școli de Vară), cât și a celei a profesorilor (prin invitarea colegilor la manifestări științifice). De asemenea, se urmărește participarea la proiectele consacrate educației care vor fi susținute de alte instituții de cultură.

MISCELLANEA

Datele și prezentarea tehnică a activităților desfășurate în cadrul lectoratului au relevanță doar dacă sunt susținute de un feedback din partea studenților. Câțiva dintre ei au acceptat să vorbească despre propria lor experiență în învățarea limbii române la Oxford. Iată opiniile lor:

Am ales să studiez lingvistica și limba română ca parte a licenței mele în limbi moderne (germană și spaniolă) la Universitatea din Oxford. Am avut norocul să studiez cu profesorul Martin Maiden și cu dr. Oana Uță Bărbulescu. La început, am fost intrigată de ceea ce auzisem în legătură cu trăsăturile speciale ale limbii române și am vrut să profit de această ocazie extraordinară de a mă familiariza cu această limbă la Oxford.

Și așa au apărut mai multe provocări: (1) învățarea unei limbi de la zero într-o perioadă scurtă de timp, (2) familiarizarea cu disciplinele lingvistice și cu terminologia lingvistică și (3) aplicarea analizei lingvistice la limba română, care au avut ca rezultat un program intensiv. Aveam până la opt întâlniri de lucru intens pe săptămână (cursuri practice, cursuri de istoria limbii, tutoriale etc.), comparativ cu alte discipline, la care aveam de obicei doar două ore. Totuși, mi-a plăcut experiența și am învățat foarte mult. A fost fascinant să aflu despre caracteristicile limbii române, despre dezvoltarea și istoria acesteia. Examenul a constat într-o traducere a unui text și într-o serie de întrebări/eseuri despre structura și evoluția limbii române. Deși examenul a fost greu, am putut oferi răspunsuri pe măsura efortului depus în cursul anului. (Sarah Peyton Jones, 2015-2016)

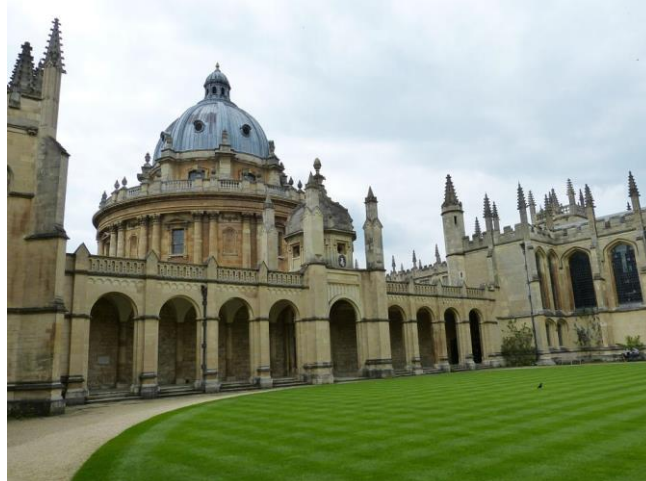
Posibilitatea de a mă familiariza cu limba română și de a o învăța a apărut odată cu înscrierea la cursul de lingvistică și de limba română, ca parte a programului de studii de licență în cadrul Universității din Oxford. Atunci am urmat cursurile practice și cursurile de istoria limbii, pe care le-a ținut în fiecare săptămână profesoara mea minunată, Oana Uță. Profund influențată de aceste cursuri, am decis să merg mai departe cu studiul limbii române. De aceea, am acceptat fără ezitare să merg la București, când mi s-a oferit șansa de a participa la cursurile celei de-a LIX-a ediție a Școlii de Vară. Ceea ce s-a dovedit a fi o experiență fructuoasă și foarte plăcută, mai simplu spus, o experiență de neuitat!

Deși româna se studiază în regim intensiv, cursurile au fost foarte diverse și s-au bazat pe metode de predare excelente, însoțite de multe alte activități și exerciții, dar și de o dispunere logică a informațiilor.

Îmi doresc ca și alți studenți să beneficieze de această oportunitate de a studia limba română la Oxford și de a participa la cursurile Școlii de Vară. (Catherine Dove, 2017-2018)

Împreună cu membrii comunității academice de la Oxford, cu E.S. Ambasadorul României la Londra și Ministrul Educației în 2013

Oxford – 2019